

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 36

Заснований в 1996 році

Рівне – 2007

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 36. — Рівне: РДГУ, 2007. — 188 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем реалізації психолого-педагогічних ідей Л.С.Виготського на сучасному етапі реформування освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 26. 01. 2007 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2007

Стійкі негативні переживання виступають для дитини найбільш небезпечними для розвитку психіки дитини. Вони, беручи участь у ієрархізації мотивів, призводять до того, що мотиви самозбереження стають провідними та перешкоджають розвитку соціальної орієнтації дітей. Різні емоційні проблеми негативно впливають на розвиток всіх психічних процесів дитини: відчуттів, уяви, сприймання, пам'яті, мислення.

Висновки. Отже, дві найбільш важливі сфери психічного розвитку дитини – емоційні та пізнавальні процеси є взаємопов'язаними та взаємозалежними. За такого підходу, можемо стверджувати, що навіть на самих ранніх етапах дитинства емоційний розвиток здійснюється в діяльності та стимулює інтелектуальну сферу.

Перспективу нашого дослідження вбачаємо в розробці та апробації психолого-педагогічних умов для подолання емоційних труднощів дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Біля витоків сутності особистості // Шлях освіти. – 1999. – № 2. – С. 10-14.
2. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. – М.: Просвещение, 1968. – 464 с.
3. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. – СПб.: Союз, 1997. – 219 с.
4. Выготский Л.С. Мышление и речь / Под ред. В.В.Давыдова. – М.: Педагогика, 1982. – 504 с.
5. Запорожец А.В. Избранные психологические труды в 2-х т. / Под ред. В.В.Давыдова, В.П.Зинченко. – М.: Педагогика, 1986. – Т 1. – 316 с.
6. Кононко О.Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника: (Системний підхід). – К.: Стило, 2000. – 336 с.
7. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. – М.: Изд. МУ, 1972. – 572 с.
8. Лисина М.И. Проблема онтогенеза общения. – М.: Педагогика, 1986. – 144 с.
9. Развитие социальных эмоций у детей дошкольного возраста / Под ред. А.В.Запорожца, Я.З.Неверович. – М.: Педагогика, 1986. – 176с.

Резюме. В статье представлен теоретический анализ проблемы соотношения эмоциональной и когнитивной сфер, раскрыто детерминирующее влияние эмоциональной сферы на интеллектуальное развитие ребенка.

Ключевые слова: эмоциональная сфера, познавательные процессы, психическое развитие.

Summary. In article is presented the theoretical analysis of a matter of correlation emotional and cognitive spheres, is disclosed determining the influence of emotional sphere on the intellectual development of child.

Key words: emotional sphere, cognitive processes, psychic development.

Одержано редакцією 22.12.2006.

УДК: 37. 035: 159. 922. 73

Г. В. МАРЧУК

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ В СВІТЛІ ТЕОРІЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ Л. С. ВИГОТСЬКОГО

Резюме. Стаття присвячена аналізу особливостей соціального розвитку дитини дошкільного віку. Значення соціального розвитку для особистісного становлення полягає у формуванні соціальної поведінки.

Ключові слова: соціальний розвиток, соціальна поведінка, різновікова група.

Постановка проблеми. Проголошення особистісно орієнтованої моделі дошкільної освіти вимагає позитивних змін, пов'язаних з особистісним становленням дошкільника. В ході свого розвитку – для того, щоб сформуватися як особистість, – дитина повинна стати частиною соціального світу, в який вона входить, в якому вона діє і який її збагачує.

Життєвий шлях людини, відображення нею соціально-психологічної реальності є складною двосторонньою взаємодією її та соціального життя. Процес їх взаємовпливу спричиняє розвиток і становлення індивіда. Активність індивіда зумовлена потребою людини належати до соціуму, сприймати, оцінювати й осмислювати його, ідентифікувати себе із іншими людьми, конкретною соціальною групою. По мірі того як дитина росте, вона вступає в різноманітні відносини з оточуючими людьми – дорослими та дітьми –, які, в свою чергу, входять в різні соціальні групи. Формування особистості відбувається за допомогою власного досвіду становлення і розвитку в безпосередніх соціальних контактах, у процесі яких людина зазнає впливу мікросередовища, а через нього – і макросередовища, його культури, соціальних норм і цінностей. Про розвиток особистості дитини свідчить зміна її активності у соціальній ситуації розвитку, яку Л.С.Виготський визначає як “своєрідне, специфічне для даного віку, виняткове, єдине і неповторне відношення між дитиною і навколишньою дійсністю, насамперед соціальною”. Соціальна ситуація розвитку визначає об'єктивне місце дитини в системі соціальних відносин і відповідні очікування і вимоги, які ставить перед нею суспільство, особливості розуміння дитиною соціальної позиції, яку займає і своїх взаємовідносин з оточуючими людьми [2].

Соціальні аспекти виховання дітей, починаючи з дошкільного дитинства, набувають особливої ваги в наш час становлення відкритого суспільства. Адже розвиток особистості здійснюється, виявляється, збагачується, коригується в соціальній діяльності та поведінці дошкільника.

У психолого-педагогічній науці останнього десятиріччя виконано багато робіт, присвячених висвітленню

проблем соціального розвитку особистості, особливостей формування соціальної поведінки дитини-дошкільника (О.Кононко, В.Кузьменко, С.Кулачківська, Т.Поніманська та ін.).

Метою нашої статті є аналіз особливостей формування соціальної поведінки дошкільників та соціальний розвиток дитини.

Значення соціального розвитку для особистісного становлення полягає, передусім, у формуванні соціальної компетентності – певних особистісних властивостей, потреб, здібностей, елементарних теоретичних уявлень та практичних умінь, які забезпечують дитині життєздатність. Як зазначає О.Л.Кононко, компетентність гарантує усвідомлення дитиною того, як слід себе поводити, щоб бути гармонійною, співзвучною з іншими, почувати себе в будь-якому товаристві комфортно [3].

Перебування дитини в людському оточенні сприяє становленню її соціального досвіду, соціальної компетентності, досвідченості, обізнаності; у дошкільника формуються певна соціальна поведінка, здатність бути адекватним ситуації, вимогам і сподіванням авторитетних дорослих; розвиваються соціальні потреби, здібності, мотиви поведінки та діяльності. Набуття дошкільником соціального досвіду здійснюється через діяльність, спрямовану на орієнтування в ситуації пристосування до навколишнього [6].

Вклад основного матеріалу дослідження. Ставлення до життя значною мірою визначається тим, як людина бачить свої взаємини з іншими людьми і світом у цілому, чи перебуває вона зі світом у злагоді, приймає чи ні своїх близьких і саму себе. Розширюючи чи звужуючи мережу значущих взаємин, роблячи власний простір більш відкритим чи більш замкнутим, людина прискорює або уповільнює власне особистісне зростання [9].

Проведений нами аналіз практики виховної роботи засвідчує, що формування представника певної соціальної групи передбачає його розвиток з дитинства як носія цінностей, норм, орієнтацій, настанов цієї групи, вимагає вироблення важливих для життя в групі якостей, правил поведінки. Дитина дошкільного віку цікавиться оточуючим її світом, прагне пізнати його, відчувати, навчитися жити в ньому. Кожний дошкільник самостійно, особисто, своєрідно проходить шлях соціального розвитку. Засвоєння знань, запропонованих іншими, не може замінити йому власного досвіду, самостійного опанування ним соціальних закономірностей, причин, наслідків. Для розвитку себе як соціальної істоти дитина має використати досвід інших.

Соціальний розвиток, на думку О.Л.Кононко, можна уявити як процес входження особистості в нове соціальне середовище та інтеграцію з ним. При цьому дитина послідовно долає три фази становлення:

– *I фаза*, коли вона засвоює суспільні норми, оволодіває відповідними формами і засобами діяльності, реалізує об'єктивну необхідність “бути такою, як усі”, що досягається втратою певних індивідуальних рис (адаптація);

– *II фаза* породжується загостреним протиріччям між досягнутим дитиною результатом адаптації і незадоволеною потребою виявити свою індивідуальність (індивідуалізація);

– *на III фазі* відбувається інтеграція дитини з групою: вона прагне зберегти лише ті індивідуальні риси, які відповідають необхідності розвитку групи, до складу якої вона входить, а також власній потребі здійснити певний особистісний внесок у життя групи.

Таким чином, соціальний розвиток – це процес індивідуального розвитку дитини в рамках соціальної групи, формування взаємин з її членами. Світ людей відкривається для дитини реальними взаєминами її найближчих людей: батьків, вихователів дитячого садка, їх ставленням до неї. У спільній діяльності з дітьми дорослий створює ситуації привітності, співчуття, взаємоучасті. У ранньому віці дитина володіє неабиякою здатністю до наслідування, що є передумовою поступового її переходу від споглядання дій дорослих до спільних дій з ними, згодом — до окремих дій дитини і дорослого, а ще через якийсь час — до самостійних дій дитини. Батьки і педагоги допомагають дитині освоювати оточуюче: формують у неї уявлення про себе як представника людського роду; про людей і їх почуття, вчинки; правилах – що можна, а що ні, що схвалюється оточуючими, а що засуджується. У процесі соціалізації в дитини формуються соціальні якості, знання, вміння, навички, що дає їй змогу стати дієздатним учасником соціальних відносин.

Показниками сформованості соціального досвіду є взаємодія з дорослим, вміння вести себе в відповідності з правилами поведінки, успішно діяти під керівництвом дорослого або разом з ним, вміння користуватися допомогою дорослого, дякувати за неї; виявлення дитиною симпатії до подібних собі, прагнення реалізувати чужі ідеї і наслідувати прикладу, співчуття і допомога іншим, контроль своїх імпульсів, виконання правил поведінки в групі у відсутність вихователя, знання структури своєї сім'ї, знання про життя в суспільстві.

Виховання соціальної поведінки вимагає підбору таких методів і прийомів роботи, які сприяли б появі у дитини здатності розуміти іншу людину, її настрій, потреби, особливості поведінки; уміння поважати інших людей, допомагати, дбати про них; обирати відповідні ситуації спілкування та спільної діяльності. Передусім це стосується формування в дітей відкритості до світу людей, усвідомленого ставлення до себе як вільної самостійної особистості та до своїх обов'язків, що визначаються зв'язками з іншими людьми, формуванням готовності до сприймання соціальної інформації, вихованням співчуття, співпереживання, бажання пізнавати людей, робити добрі вчинки.

Базовий вплив на формування соціальної поведінки має сім'я дитини, взаємовідносини батьків і інших дорослих, спосіб їх поведінки та спілкування. Взаємовідносини в сім'ї – перше, що засвоює дитина, що впливає на характер її соціалізації, тобто засвоєння нею соціальних норм життя. Важливе значення у розвитку соціальної поведінки дитини відіграють емоційні зв'язки батьків з іншими людьми. Прихильність матері чи батька до

людей, їх відкритість (закритість) контактам, щирість стосунків з оточуючими стають для дитини першою школою соціальної дієздатності. Вибірковість у стосунках батьків певною мірою визначають вибірковість контактів дошкільника. Отже, спілкування батьків один з одним, з друзями, знайомими, колегами, сторонніми людьми є важливим досвідом, на ґрунті якого будується соціальна стратегія поведінки дитини.

Пізніше у дитини формуються відносини з більш широким колом людей (педагоги, однолітки та ін.). Процес формування основ соціальної поведінки вимагає від педагога спостережливості, вміння аналізувати поведінку дитини, її відносини з іншими дітьми, розбиратись в мотивах вчинків дитини, враховуючи і особливості дітей і життєвий досвід, а також ситуацію що склалась. Не менш важливо вміти бачити себе очима дітей, самокритично оцінювати власні дії, стиль спілкування і відносини. В дошкільному дитинстві дорослий – джерело тих норм, правил поведінки, які засвоює дитина. Наслідуючи оточуючих людей, дитина оволодіває загальноприйнятими способами поведінки, не залежно від особливостей комунікативної ситуації.

Зовнішній світ в особі вихователя дитячого садка, товаришів суттєво впливає на дошкільника – він покладає на нього певні надії, заохочує або засуджує його дії, пропонує раніше невідомі стандарти поведінки й еталони виконання практичної діяльності. Тим самим дошкільний заклад сприяє формуванню в дитини певних ціннісних орієнтацій, життєвих навичок, вмінь, стилю поведінки. Становлення соціальної поведінки відбувається також під впливом дитячого колективу. Діти з різних сімей вносять свій внесок у спілкування та взаємовідносини з однолітками. В іграх, спілкуванні діти передають одне одному знання, судження, мовні вираження, міміку, жести [4].

Необхідно зауважити, що основним завданням вихователя має бути формування у дітей дійової відкритості до світу людей як потреби особистості; виховання соціальних навичок поведінки; розвитку усвідомленого ставлення дитини до себе як вільної самостійної особистості, рівної з іншими людьми та до своїх обов'язків, що визначаються зв'язками з іншими людьми; формування готовності сприймати інформацію і соціальний досвід; виховувати у дітей співпереживання, співрадість, співчуття, бажання робити добрі вчинки, діяти за принципом справедливості. Значні можливості для соціального розвитку дітей має різновікова група.

Висновки. Враження, які дитина отримує в житті, дозволяють їй створити більш повне і різностороннє уявлення про людей, їх дії, ціннісні орієнтації, поведінку. Діти дошкільного віку цікавляться взаєминами дорослих, переносять їх у свою поведінку, поступово у них складаються правильні уявлення про суспільне життя людей. Знання викликають переживання, поглиблюють почуття, сприяють формуванню взаємовідносин з дорослими, однолітками, формують соціальну поведінку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Ред. ж-лу „Дошкільне виховання”, 1998. – 62 с.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні / Наук. ред. О. Л. Кононко. – К., 2003. – 243 с.
3. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошк. дитинстві). – К.: Освіта, 1998. – 255 с.
4. Козлова С.А. Теория и методика ознакомления дошкольников с социальной действительностью. – М., 1998. – 245с.
5. Кузьменко В.У. Соціальна компетентність дошкільнят: особливості, показники та шляхи розвитку // Дошкільне виховання. – 2001. – № 9. – С.11.
6. Поніманська Т.І. Формування соціальної компетентності дитини // Нова педагог. думка. – 1998. – №2. – С. 14-19.
7. Поніманська Т.І. Люди і я. Світ дорослих як чинник соціалізації особистості дитини // Дошкільне виховання. – 1999. – № 8. – С.14.
8. Поніманська Т.І. Дитина і соціум // Дошкільне виховання. – 2004. – № 8. – С.4.
9. Соціальна педагогіка / За ред. А.Й. Капської – К., 2006. – 468с.

Резюме. Стаття посвячена аналізу особливостей соціального розвитку ребенка дошкольного возраста. Значение социального развития для личностного становления состоит в формировании социального поведения.

Ключевые слова: социальное развитие, социальное поведение ребенок-дошкольник.

Summary. Article is devoted the analysis of the peculiarities of social development of pre-school age children. The meaning of social development for personal forming consists in the formation of social behaviour.

Key words: social development, social behaviour, different-age group.

Одержано редакцією 20.12.2006.

УДК: 372. 461: 373. 211. 24

Г. Ф. МЕНАЛЮК

МОВЛЕННЄВА МАТЕМАТИЧНА КУЛЬТУРА ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Резюме. Стаття присвячена мовленнєвій математичній культурі вихователів дошкільних закладів у процесі спілкування з дітьми під час формування елементарних математичних уявлень. Мовленнєва математична культура педагогів розглядається як одна з умов, що забезпечують логіко-математичну компетентність старших дошкільників.

Ключові слова: формування елементарних математичних уявлень, мовленнєва математична культура, логіко-математична компетентність.

З М І С Т

<i>Вступ</i>	3
<i>Приходько Ю. О.</i> Внесок Л. С. Виготського в розвиток дитячої психології	4
<i>Поніманська Т. І.</i> Гуманістичне виховання в контексті ідеї Л. Виготського про дитячо-доросле співтовариство	8
<i>Дичківська І. М.</i> Проблема ефективності інноваційних процесів в освіті	12
<i>Горопаха Н. М.</i> Реалізація ідей Л. С. Виготського у розвиваючому навчанні дітей дошкільного віку (на прикладі використання дослідницького методу)	15
<i>Янциур Л. А., Фарина Н. П.</i> Л. С. Виготський про розвиток дитячої творчості	20
<i>Маліновська Н. В.</i> Мотиваційний компонент у навчально-мовленнєвій діяльності дітей дошкільного віку	24
<i>Самсонюк Н. Ф.</i> Прислів'я як індикатор визначення компетентності дошкільника у сфері життєдіяльності „Я сам”	26
<i>Воробйова Л. М.</i> Л. С. Виготський і розвиток сучасної психолінгвістики	29
<i>Белова С. А.</i> Інтерес як педагогічна умова навчально-виховного процесу у творчих спадщинах Л. Виготського та Г. Шарельмана	31
<i>Сузанская Т. Н.</i> Особенности катарсиса в „детском тексте” русской литературы	35
<i>Степанова О. І.</i> Збагачення словника дітей дошкільного віку засобами поетичної лексики	39
<i>Пох Л. И.</i> Эстетические воззрения Л. Н. Толстого в „Психологии искусства” Л. С. Выготского	42
<i>Разина Н. В.</i> Психологическая готовность к материнству в контексте культурно-исторической концепции	43
<i>Ховрина Г. Б.</i> Психологические особенности коррекции детей, не готовых к школьному обучению в контексте культурно-исторической концепции Л. С. Выготского	46
<i>Воробйов А. М.</i> Генезис дослідження співвідношення інтелекту та якостей креативної особистості	49
<i>Кравцов О. Г.</i> Исследование психологических особенностей девиантных подростков в русле культурно-исторической теории Л. С. Выготского	52
<i>Борова В. Є.</i> Дослідження корекції звуковимови дітей дошкільного віку в логопедії.	56
<i>Макаренко М. А.</i> Культурно-исторический анализ роли профессионального сознания в развитии личности	62
<i>Леценко Г. П.</i> Теорія мовленнєвої діяльності як основа формування комунікативної компетенції	66
<i>Новикова-Грунд М. В.</i> Групповые текстовые методики как развитие идеи инструментального метода	71
<i>Жаровцева Т. Г.</i> Професійне ставлення майбутніх педагогів до проблем неблагополучних сімей	75
<i>Литвиненко С. А.</i> Актуалізація ідей Л. С. Виготського в сучасній практиці виховання	80
<i>Юрченко В. М.</i> Л. С. Виготський як фундатор методології систематизації психологічних знань	82
<i>Рудь Г. В.</i> Динаміка формування і реалізації життєвих планів особистості у ранній юності	85
<i>Мірошина Г. Г.</i> Використання ідей Л. С. Виготського про культурний розвиток дитини в розгляді проблеми опосередкованої трансляції етичної культури від керівника дошкільного закладу дітям	89
<i>Головань Т. М.</i> Становлення і розвиток дошкільних закладів в Криму в II половині XIX – початку XX ст.	91
<i>Фасолько Т. С.</i> Л. С. Виготський про виховання моральної поведінки	96
<i>Кравець Л. М.</i> Рефлексивний підхід до становлення професійної діяльності майбутніх педагогів	100
<i>Врочинська Л. І.</i> Педагогічна підготовка батьків – основа ефективної взаємодії у вихованні гуманної поведінки дитини	102
<i>Матейко Н. М.</i> Психологічна корекція пізнавальної сфери дітей в умовах несприятливого екологічного середовища	106
<i>Козлюк О. А.</i> Психолого-педагогічна сутність поняття „спілкування” та підходи до його розуміння	108
<i>Косарєва О. І.</i> Зв'язок емоційної і когнітивної сфер у психічному розвитку дитини	113
<i>Марчук Г. В.</i> Проблема соціального розвитку дитини в світлі теорії соціалізації Л. С. Виготського	116
<i>Меналюк Г. Ф.</i> Мовленнєва математична культура вихователів дошкільних закладів	118
<i>Вижевська Ю. О.</i> Педагогічні умови формування професійно-пізнавального інтересу майбутніх учителів до педагогічної діяльності	122
<i>Федорова Н. В.</i> Гумор у спілкуванні викладачів із студентами як одна з умов організації гуманістичної педагогічної взаємодії	125
<i>Демянюк О. Б.</i> Гра як засіб корекційно-розвивального впливу на дітей дошкільного віку	128
<i>Грищук М. М.</i> Техніка постановки запитань як метод розвитку та підтримки психолого-психотерапевтичного процесу: системний аспект	131
<i>Панасюк М. М.</i> Соціально-психологічні фактори появи та розвитку навчального стресу у студентів вищих навчальних закладів	134
<i>Берлинская Л. А.</i> Ключевые компетенции в подготовке учителей Германии	138
<i>Дроздова К. В.</i> Результативність когнітивного напрямку самостійних занять фізичною культурою підлітків ..	140
<i>Картель Т. М.</i> Місце і роль професійної адаптації в професійному становленні майбутніх інженерів-будівельників	142
<i>Музика Ю. О.</i> Діагностика рівнів готовності майбутніх учителів до формування логічного мислення в молодших школярів	145
<i>Шмелев И. М.</i> Особенности картины мира лидера деструктивного культа	148
<i>Соколова А. В.</i> Досвід підготовки вчителів до формування педагогічної творчості в університетах Англії	150

Носова Н. В. Особливості фасилітативної дії педагогів у навчально-виховному процесі	154
Глоба Н. В. Анализ интеллектуальной децентрации у детей с задержкой психического развития (младший школьный возраст)	159
Конюхова Т. С. Поняття екосистеми як одне з провідних у сучасній екологічній освіті дошкільників	165
Мельник І. Я. Моральний аспект міжособистісних відносин у молодшому шкільному віці	169
Арсеев И. И. Особенности становления мотивационно-смысловой сферы верующих людей	172
Сторож О. В. Теоретико-психологічний аналіз особливостей творчого мислення і креативної особистості ...	176
Якобчук Т. О. Педагогічні умови запобігання та корекції відхилень у емоційному розвитку дитини дошкільного віку	180
Відомості про авторів	185

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 36

Заснований у 1996 р.

Редактор збірника Поніманська Т. І.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 10.01.2007 р. Підписано до друку 26.01.2007 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,14. Обл. вид. арк. 29,57. Замовлення № 21/1 Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 36. — Рівне: РДГУ, 2007. — 188 с.

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем реалізації психолого-педагогічних ідей Л.С.Виготського на сучасному етапі реформування освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20